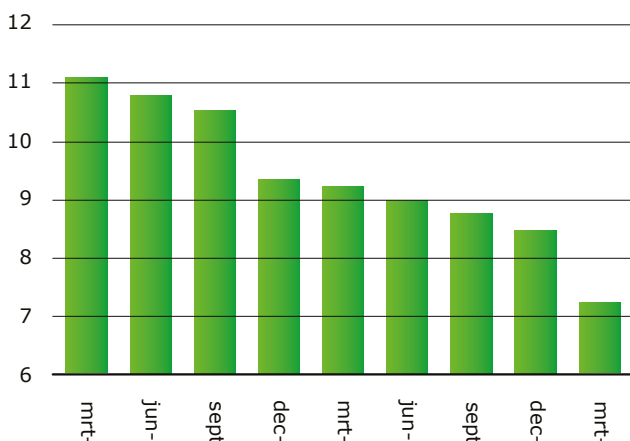

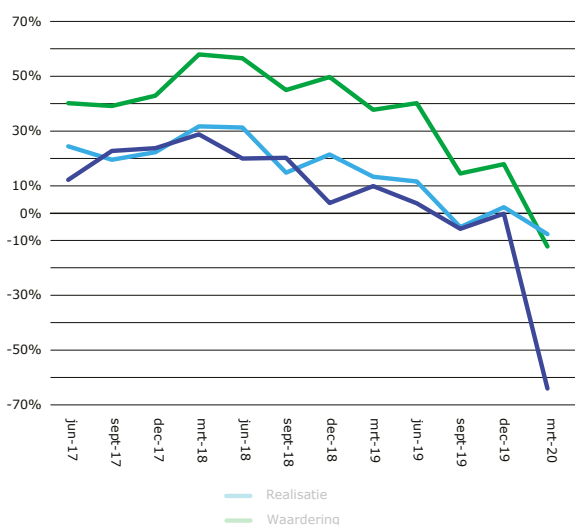
BAROMETER Q1 2020

METAAL & TECHNIEK

VAKBLAD VOOR HET MKB-METAAL

ORDERPORTEFEUILLE IN WEKEN

RELATIEVE ONTWIKKELINGEN

Anders werken

Toen ik iets meer dan drie maanden geleden mijn voorwoord schreef bij de uitslag van de barometer over het vierde kwartaal 2019, leek er (vergeleken met nu) bijna geen wolkje aan de lucht. We constateerden toen dat veel leden waren geraakt door de stikstofproblematiek en dat er in de toeleverende sector een druk op de prijzen ontstond doordat veel toeleveranciers aan de automobielsector proberen andere markten aan te boren.

Beide genoemde problemen zijn nog steeds actueel, maar wel naar de achtergrond verdreven. De coronacrisis heeft iedereen overvallen en er zullen weinigen zijn die medio januari, toen dit probleem al speelde in China, hebben voorzien hoe sterk dit de wereld zou beïnvloeden. In het eerste kwartaal is het beeld drastisch veranderd: de verwachtingen van de respondenten zijn zwaar negatief. In onze sector, waar vaak wordt gewerkt met een wat langer lopende orderportefeuille, zullen de grootste gevolgen van de vraaguitval pas over enkele maanden in volle omvang worden gevoeld.

Nu het virus iedereen heeft getroffen, is het tijd om te kijken hoe we hier sterker uit kunnen komen. Onze bedrijfsprocessen zullen worden beïnvloed, de wijze van werken wordt nu eenmaal anders in een anderhalvemeter economie. We moeten ons strategisch herbezinnen. Ik wil zeker niet pleiten voor de globalisering, maar de tijd is wel rijp om ons af te vragen of het verstandig is om alle producten alleen daar te produceren, waar dat tegen de laagste prijs kan. We moeten kijken hoe we de productie van (onder-

delen voor) strategische producten beter kunnen spreiden en deels weer in onze eigen omgeving kunnen maken.

Maar dan moeten onze producten en diensten wel concurrerend zijn. Dat betekent dat we de nadruk moeten leggen op procesverbetering, scholing en productieautomatisering om de productiviteit te verbeteren. Met deze drie ingrediënten hebben we een goede sleutel in handen voor een duurzaam herstel na deze coronacrisis. Maar dan moet de sleutel wel goed op het slot passen. Wanneer u daar hulp bij nodig heeft, kunt u een beroep doen op een nieuw onderdeel van onze dienstverlening: bedrijfscoaching. Speciaal voor de huidige omstandigheden is een 'light'-versie ontwikkeld, die u in een aantal uren helpt bij het bepalen van de juiste focus.

Bert Jaarsma,
Directeur Organisatie
Koninklijke Metaalunie

MKB-METAAL ZET ALLE SEINEN OP ROOD

Inktzwarte verwachtingen doen redelijke resultaten verbleken

Exact twee jaar geleden bereikte de Economische Barometer van het MKB-metaal het hoogste niveau in ruim 10 jaar. Nu, twee jaar later, staat de barometer nog maar net boven het niveau van het economische rampjaar 2009. De Economische Barometer is, zoals altijd, verdeeld in drie vraagdelen die betreffen realisatie, waardering en verwachting. De realisatie in het eerste kwartaal van 2020 ligt bijna op het niveau van een halfjaar geleden. De waardering ligt aanmerkelijk lager dan een halfjaar geleden maar de grootste neergang wordt veroorzaakt door de verwachtingen voor het tweede kwartaal van 2020.

De jarenlange groei van de werkgelegenheid in het MKB-metaal is tot stilstand gekomen en de ontwikkeling van de orderportefeuille ligt nagenoeg op hetzelfde niveau als in de tweede helft van 2019. De export zakt wel wat terug. De verwachtingen voor het tweede kwartaal zijn op alle onderdelen dramatisch te noemen. Een kwart van de bedrijven heeft het eerste kwartaal met verlies afgesloten. De investeringsverwachtingen

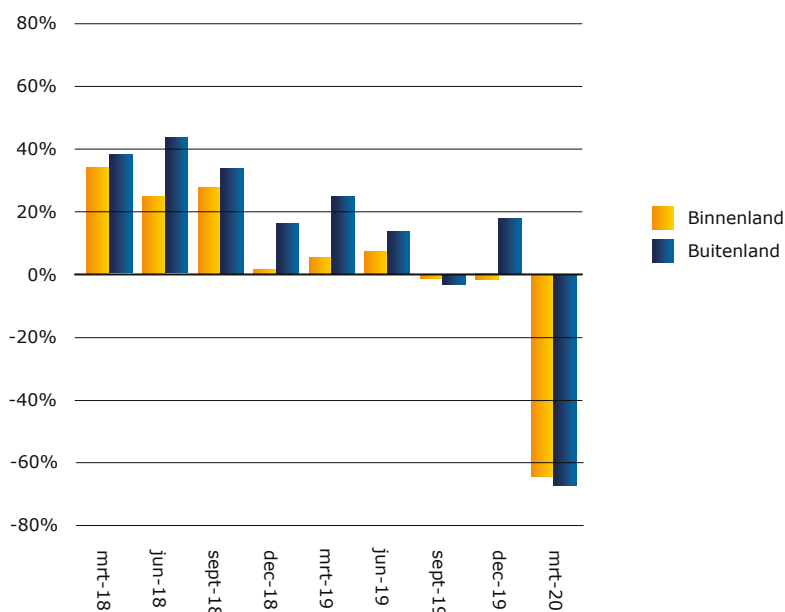
liggen op een bijzonder laag niveau, zelfs lager dan in 2009. Ondernemers van aan de bouw toeleverende bedrijven zijn met hun relatief lange orderportefeuilles minder negatief dan het gemiddelde in het MKB-metaal. De vroeg-cyclische bedrijven als de metaalwaren bedrijven zijn beduidend negatiever. Dit zijn de belangrijkste uitslagen van de Koninklijke Metaalunie Economische Barometer Metaalunie over het

eerste kwartaal van 2020. De respondenten hebben de vragenlijst in de tweede helft van april ingevuld.

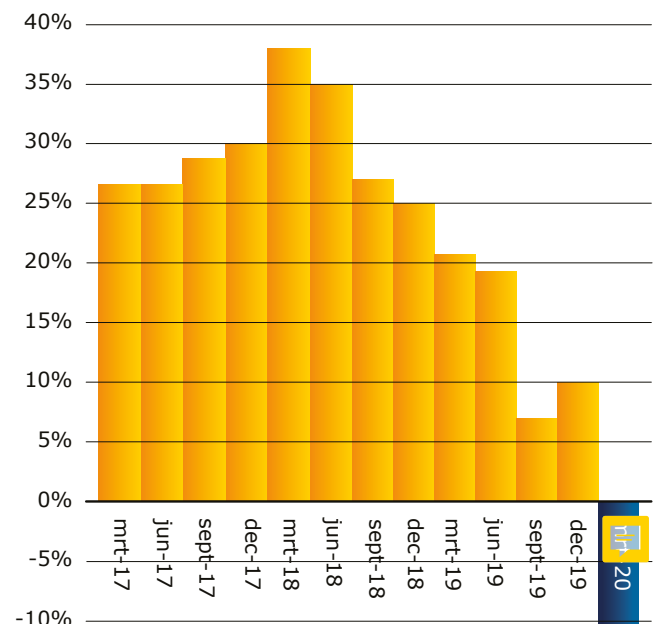
ORDERPOSITIE BINNENLAND

Ondanks het uitbreken van het coronavirus in het eerste kwartaal van 2020, zijn de cijfers vergelijkbaar met die van de tweede helft van 2019. Bij 29% van de bedrijven is de binnenlandse orderportefeuille afgenomen en bij 71% is deze gelijk gebleven of toegenomen. Dat is net zo veel als in de tweede helft van 2019. Onder de aan de bouw toeleverende bedrijven is bij slechts een op de zes bedrijven de portefeuille afgenomen. Bij 22% van de bedrijven is de orderportefeuille binnenland toegenomen, ook dit is vergelijkbaar met de tweede helft van 2019. De machinebouwers wijken hierop in positieve zin af, van deze bedrijven geeft 35% van de bedrijven aan een betere orderpositie binnenland te hebben dan in het laatste kwartaal van 2019.

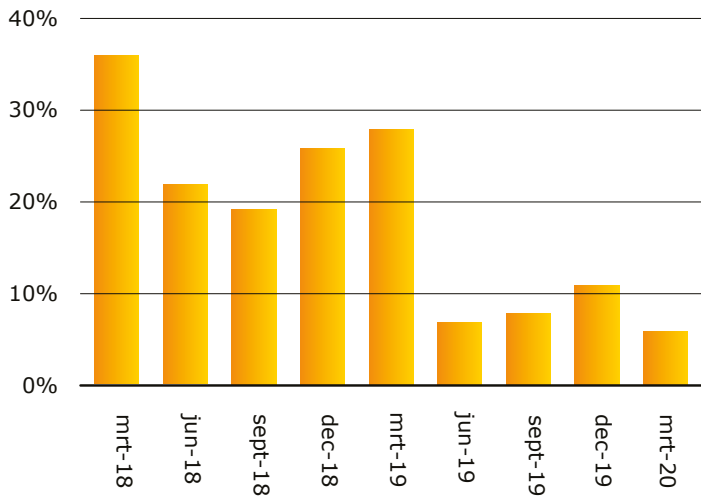
Verwachte orderpositie

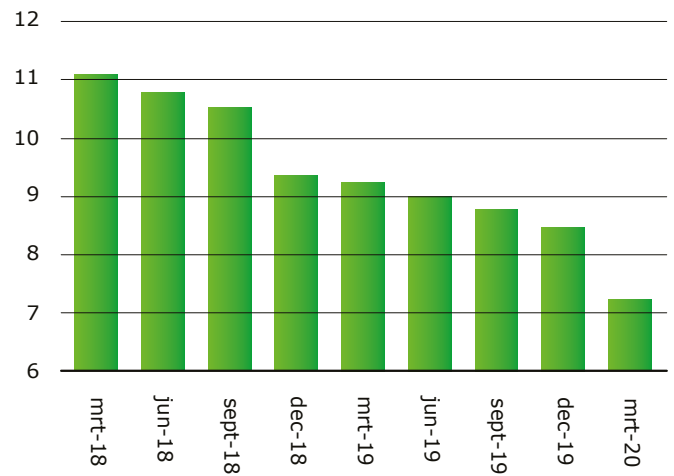
Stand van het MKB-metaal

Het saldo van bedrijven dat de verkoopprijzen heeft verhoogd

Orderportefeuille in weken

taal van 2020. In tegenstelling tot ontwikkeling is de waardering van de binnenlandse orderportefeuille wel fors afgenomen ten opzichte van een kwartaal eerder. De waardering bereikt het niveau van start van de bankencrisis in 2009. 15% van de aan de enquête deelgenomen bedrijven is tevreden (was het vorige kwartaal 28%) en

41% is ontevreden (was 18%). Het aandeel ondernemers dat een betere orderpositie voor het tweede kwartaal van 2020 verwacht, is afgenomen van ongeveer een kwart in de tweede helft van 2019 naar nog slechts 3% nu. Maar liefst twee derde van alle ondernemers verwacht in het tweede kwartaal een slechtere orderpositie.

Deze ontwikkeling geldt voor alle sectoren binnen het MKB-metaal, dus ook voor de toeleveranciers aan de bouw.

De gemiddelde orderportefeuille in weken neemt al twee jaar geleidelijk af met een negatieve uitschieter in december 2018. In het eerste kwartaal van 2020 daalde de gemiddelde orderportefeuille van 8,5 naar 7,2 weken, een afname met 15%.

ORDERPOSITIE BUITENLAND

Van de respondenten geeft 41% aan te exporteren. 10% exporteert tot 10% van hun omzet en 59% exporteert niet. Van de bedrijven die meer dan 10% van hun omzet exporteert, is het exportaandeel gemiddeld 42%. Zoals meestal reageert ook nu de orderpositie buitenland iets heftiger dan de binnenlandse orderpositie. De geringe groei van de buitenlandse orderpositie in het vierde kwartaal van 2019 is in het eerste kwartaal van 2020 omgeslagen in een krimp. Net als in het vorige kwartaal is bij ruim een kwart van de exporterende bedrijven de orderportefeuille afgenomen. Het aandeel bedrijven waarbij de portefeuille toeneemt is afgenomen van 33% in het vierde kwartaal naar 15% nu.

Ook de waardering van de orderpositie buitenland is sterker afgenomen dan die van het binnenland. Nu is de helft van de bedrijven ontevreden over de orderpositie, tegenover een kwart eind 2019. Onder de metaalwarenbedrijven is 70% ontevreden over de exportportefeuille. Het aandeel exporterende ondernemers dat tevreden is over de orderpositie, is afgenomen van 36 naar 11%.

De verwachtingen voor de orderpositie buitenland zijn vergelijkbaar met die voor het binnenland. Driekwart verwacht een afname van de portefeuille terwijl slechts 8% een groei verwacht. Nagenoeg alle exporterende verspaningsbedrijven verwachten het tweede kwartaal een lagere buitenlandse orderpositie.

VERKOOPPRIJZEN

Traditiegetrouw verhogen veel ondernemers aan het begin van het jaar en dus in het eerste kwartaal hun verkoopprijzen. Met de recente loonsverhogingen was het de verwachting dat dit ook begin 2020 zou plaatsvinden. Maar in tegenstelling tot andere jaren, hebben minder bedrijven hun verkoopprijzen weten te verhogen. 15% van de bedrijven heeft de verkoopprijzen in het eerste kwartaal verhoogd terwijl deze bij 10% van de bedrijven is verlaagd. Bij de overige driekwart van de bedrijven is de verkoopprijzen gelijk gebleven.

PERSONEEL

Bij de respondenten van de Economische Barometer werken gemiddeld 19 fte waarvan 2,0 flexibele krachten. De verhouding inleenkrachten ligt hiermee op 10%, rond het gemiddelde van de afgelopen jaren. Voor het eerst in zeven jaar geven net iets meer bedrijven aan dat zij minder vast personeel in dienst hebben (12%) dan er bedrijven zijn met meer personeel (11%). Onder de toeleveranciers aan de bouw geeft nog steeds een op de vijf bedrijven aan dat zij nu

meer personeel in vaste dienst heeft dan eind 2019. Onder de metaalwarenbedrijven geeft 16% van de ondernemers aan minder personeel in vaste dienst te hebben.

Het aantal bedrijven dat vacatures heeft ontstaan, is afgenomen van 40 naar 25%. Dit was een jaar geleden nog bijna 50%. Gemiddeld hebben deze bedrijven 1,4 vacatures openstaan. Afgezet tegen alle medewerkers hebben de bedrijven gemiddeld voor 1,9% van hun personeelsbestand aan vacatures openstaan. Dit was in het vorige kwartaal nog 4,8%. De verschillen tussen de sectoren zijn groot. Terwijl van de toeleveranciers aan de bouw nog bijna de helft van de bedrijven opzoek is naar personeel, is dat bij de las- en constructiebedrijven afgenomen tot 14%.

BEDRIJFSRESULTAAT

De ontwikkeling van het bedrijfsresultaat is in het eerste kwartaal afgenomen ten opzichte van dat van eind 2019. Nu geeft per saldo 17% van de respondenten aan een slechter bedrijfsresultaat te hebben behaald tegen 2% eind 2019. De waardering van het bedrijfsresultaat is in het eerste kwartaal niet veel slechter dan in het halfjaar ervoor. 45% van de bedrijven is tevreden terwijl 14% aangeeft ontevreden te zijn over het bedrijfsresultaat over het eerste kwartaal.

De verwachting van het bedrijfsresultaat voor het tweede kwartaal wordt net zo somber inge-

schat als die van de orderportefeuilles. Vorig kwartaal gaf per saldo 6% van de respondenten aan een beter bedrijfsresultaat te verwachten, nu geeft per saldo 58% aan een slechter bedrijfsresultaat te verwachten. Voor de ontwikkeling van de winst geldt een zelfde grote teruggang. Het aantal bedrijven dat aangeeft winst te maken ligt in het eerste kwartaal van 2020 met 44% fors onder de 72% van drie maanden eerder. Een kwart van de bedrijven geeft aan in het eerste kwartaal verlies te hebben gemaakt (was 7%). 30% van de bedrijven draait quitte.

INVESTERINGEN MACHINEPARK

Twee derde van de respondenten verwacht het komende halfjaar minder te gaan investeren in machines, terwijl maar 4% verwacht meer te gaan investeren. Zelfs begin 2009 waren de investeringsverwachtingen niet zo negatief als dat ze nu zijn.

REALISATIE, WAARDERING EN VERWACHTING

De realisaties in het eerste kwartaal van 2020 liggen bijna op het niveau van het derde kwartaal van 2019. De waardering ligt aanmerkelijk lager dan een halfjaar geleden. De grootste neergang wordt veroorzaakt door de verwachtingen voor het tweede kwartaal van 2020. •

In de grafieken worden de positieve en negatieve antwoorden of het saldo weergegeven. De antwoorden geven geen absolute indicatie.

